

NORJALAINEN KOULU SUOMALAIS-ENGLANTILAISESTA NÄKÖKULMASTA

Kaija Kähkönen Suomesta ja Jon Moore Englannista vierailivat norjalaisissa kouluissa lokakuussa 2004. He kirjoittivat raporttinsa pääsääntöisesti yhdessä, mutta Kaija Kähkönen lisäsi joitakin henkilökohtaisia huomautuksia pohjoismaalaisena. Omissa havainnoissaan hän oli kiinnittänyt huomiota Norjan ja Suomen koulusysteemien samanlaisuuteen. Vierailijat pohtivat yhdessä, mitkä ovat brittiläisen ja norjalaisen luokkahuoneen olennaisia eroja. Päällimmäiseksi eroksi he nostivat ilmapiirin rauhallisuuden, joka tuntui vallitsevan kaikissa heidän vierailunsa kohteena olleissa norjalaisissa luokkahuoneissa. Kaija Kähkönen ja Jon Mooren mielestä ilmapiirin rauhallisuus voi olla yksi vaihtoehto etsittäessä ohjelmaa toteuttaa yksilölliseen ja omasta oppimisesta vastuuta ottavaan opiskeluun heterogeenisessä ryhmässä.¹

VIERAILURAPORTTI

Kaija Kähkönen ja Jon Moore

Normaalikoulu, Jyväskylän yliopisto, Suomi ja The Oadby Beauchamp College, Leicestershire, Englanti

A) Esimerkkejä parhaasta käytännöstä MAIL (**Mixed Ability Individualised Learning**) -opetuksessa ja sen ulkopuolella

- Opettaja-oppilas suhde on tärkeä. Norjassa opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus on noin puolet suurempi kuin Iso-Britanniassa. Luokissa oli myös avustajia, jotka auttoivat erityistuen tarpeessa olevia oppilaita.
- Peruskoulussa näimme viikoittaisen työ- ja tehtäväsuunnitelman, joka tarjosi oppilaille mahdollisuuksia valita tehtäviä ja ajan, jonka he käyttivät tehtävän ratkaisemiseen. Oppilaat saivat vaikuttaa jopa läksyjensä määrään.
- Oppimateriaali ja tavoitteet olivat aina eriteltyjä.
- Ryhmätyön käyttö ja oppilastovereiden tukeminen olivat laajamuotoista ja ne olivat useimpien tuntien osana.
- Opettajat käyttivät opetusmenetelmiä, jotka koko luokkaa osallistumiseen. Argumentaatio-prosessi oli tärkeämpää kuin varsinaiset tulokset. Vallitseva ajattelumalli oli, ettei ole olemassa oikeaa vastausta.
- Formaalisia testejä (sinällään jo eriteltyjä) pidetään välttämättöminä. Ne on sisällytetty luku-järjestykseen ja ovat rutiinia. Kaikki toiminnot tiivistyivät testeiksi kouluviikon päättyessä.
- Vanhempien osallistuminen viikoittaisiin toimintoihin ja heidän antamansa palaute edesauttavat koulukulttuurin ja kurinalaisen toiminnan kehittymistä.

B) Vertailun tuloksia & heijastumia

- Oppilaiden toimintaa ohjaavien ideoiden ja erityistarpeiden määrittelyn osalta norjalainen systeemi tuntuu toimivan tehokkaasti. Vuorovaikutus opettajan ja oppilaan välillä on Iso-Britanniaan verrattuna todella mittavaa. Sellaisten oppilaiden, joilla on erityisiä tarpeita, sitouttaminen opetukseen näytti toimivan hyvin etenkin tilanteissa, joissa oppilaat on jaettu luokkatoimintojen suhteen erilaisiin ryhmätoimintaa vahvistaviin ryhmiin ja niissä tapahtuvaa eriytyvää itseopiskelua oppilastovereiden tukemana. Erityistuen tarpeessa olevien oppi-

---

¹ Toimittanut Liisa Kyyrönen

laiden integroimista yleisopetuksen luokkaan pidetään korostetusti normaalina ja se täyttää näin jo itsessään kansallisen koulutustavoitteen.

- Skandinavian koulutusjärjestelmät ovat suhteellisen yhtenäisiä, tästä johtuen joitakin näkemiamme käytäntöjä voisimme ajatella näkevämme myös suomalaisissa kouluissa.

C) Tekijöitä, jotka vaikuttavat yksilölliseen oppimiseen heterogeenisissä ryhmissä joko positiivisesti tai negatiivisesti

- Sen ajan tehokas käyttö, jolloin opettaja voi auttaa yksittäisiä oppilaita, koska opetus on rakennettu yksilöllisen oppimisen ympärille.
- Painotus luovuudelle ja erilaisille tyylille esimerkiksi esseiden kirjoittamisessa ja portfolioissa. Etuna tässä on, että näitä käytäntöjä voidaan käyttää työkaluina jatkuvaan ja suunnitelmalliseen kehittymiseen.
- Monen opettajan mielestä, jonka kanssa puhuimme, tehokas yksilöllistävä tukeutuu siihen, että materiaali on suunniteltu keskivaikealle tasolle. Tämä materiaali on helppo sopeuttaa lahjattomampien oppilaiden käyttöön. On kuitenkin kyseenalaista, asettaako se haasteita myös lahjakkaille oppilaille.
- Kotitehtävien korostamisen ala-asteella tehtävinä, jotka on tehtävä, edistää keskittymistä luokahuonetyöskentelyyn. Jatkavassa koulussa kuitenkin kotitehtävien liiallinen käyttö olisi haitaksi heikommille oppilaille, sanoivat opettajat. Heikoimmat voisivat jäädä jälkeen, koska he tarvitsisivat opettajan ja oppilastovereittensa tarjoamaa tukea.

C) Näkökulmia, jotka koskevat yksilöllisen oppimisen vaikutuksia käytännön- ja sosiaalisten valmiuksien hankkimiseen

- Avaimia yksilöllisen oppimisen menestyksekkääseen käyttöön ovat toiminta ja opetussuunnitelmat, jotka on suunniteltu sosiaalisten taitojen hankkimiseksi. Näimme esimerkiksi toimintoja, joiden tarkoitus oli edistää seuraavia taitoja: kommunikointi, itse arviointi, sosiaalinen kanssakäyminen ja itsenäinen oppiminen. Kaikki tämä tukeutui enemmän aktiiviseen kuin passiiviseen oppimiseen ja vaikutti oppilaiden uskoon omiin kykyihinsä ja ryhmäänsä.
- On olemassa hyvin järjestettyä apua, joka perustuu kansalliseen toimintakulttuuriin ja löytyy tekstikirjoista (tämä huomattiin matematiikassa, englannissa ja norjassa). Opettajat saattoivat käyttää näitä malleina asettaakseen opetustavoitteet siten, että ne mittaavat yksittäisen oppilaan ja/tai ryhmän edistymistä.

D) Muita näkökulmia ja tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa ajatusmalliin ja opettajankoulutuksen moduulien arviointiin sekä opettajien jatkokoulutukseen kotimaassaan

- Norjassa näimme, miten Mixed Ability -ajattelu ja yksilöllinen oppiminen voivat toimia käytännössä. Havaitsimme todisteita sille, että tähän myös luokissa pyritään. Haastatteluisamme oppilaat arvostivat etenkin valinnanmahdollisuuksia, joita heillä oli päättääkseen itse, missä ja miten he opiskelivat. Heidän vastauksensa näistä aiheista olivat spontaaneja ja positiivisia. Oppilaat olivat vakuuttuneita siitä, että näin he oppivat enemmän ja että vastuu omasta oppimisesta kannustaa heitä opiskelemaan.
- Opettajat pitivät etuna sitä, että ilmapiiri voi luokassa olla rentoutuneempi ja he voivat toimia enemmän oppimisavustajina ja voivat rakentaa paremmat suhteet oppilaisiin. Opettajat voivat sovittaa opetuksensa kaikille tasoryhmille sopivaksi ilman suurta henkilöresurssia.

Vierailun aikana näimme norjalaisen käytännön selviä etuja ja poimimme niistä muutamia näkökulmia, joita olisi helppo soveltaa myös muissa systeemeissä. Painopisteenä on etenkin peruskouluohjelmien kehittäminen ja parantaminen niin, että ne kannustavat oppilaita sekä totuttavat heidät yksilöllistävään opetukseen ja ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, joka sitten jatkuu toiselle asteelle saakka.

Emme määritelleet raporteissa ”oppilaita, joilla on erityisiä tarpeita”. Päädyimme kuitenkin keskusteluissamme seuraavaan määritelmään:

Kaikki oppilaat, joilla on oppimisvaikeuksia ja jotka tarvitsevat lisäopetusta tai apua oppimiseensa ovat erityistuen tarpeessa olevia oppilaita (students with special needs). Näitä oppilaita ovat esimerkiksi hitaat oppijat, tunne-elämässään ja/tai sosiaalisissa taidoissa erilaisista ongelmista kärsivät oppilaat sekä synnynnäisesti vammaiset lapset.